

החזיר לו המוצא, לא ישבע המוצא, מפני תיקון העולם. כי אם יצטרך המוצא להישבע, הוא לא יחזיר אבדה.

והוא הדין לגבי הנשבע על טענת עצמו, אם נחייב שבועה את המודה במקצת מעצמו, שוב לא יודה אפילו על מקצת.

ולכן, לפי חכמים, גם על טענת קטן אין נשבעים. כיון שאין ממש בטענת קטן, והרי זה כאילו שאין תובע כלל, ופטור הוא משבועה מפני תיקון העולם, ולכן יש להעמיד את משנתנו בשיטת רבי אליעזר בן יעקב.

ודנה הגמרא: **וכי רבי אליעזר בן יעקב, לית ליה, אינו סובר את התקנה שתקנו חכמים, שמשיב אבדה פטור, משבועה מפני תיקון העולם?**⁽¹¹⁾

אמר רב: רבי אליעזר בן יעקב מדבר **בשטענו** יתום **קטן**, ולפיכך לא נחשבת הודאתו במקצת טענתו של הקטן כמשיב אבידה, כיון שלא מעצמו הודה, אלא רק לאחר שתבעו הקטן. אך יחד עם זאת, עדיין הוא נחשב כמי שנשבע על "טענת עצמו" כי אין תביעת קטן [ואפילו בא בטענת אביו], מחייבת שבועה מצד טענת הקטן.

דתניא: רבי אליעזר בן יעקב אומר: **פעמים שאדם נשבע שבועת מודה במקצת על טענת עצמו, ולא על טענת התובע.**

כיצד נשבע על טענת עצמו? אמר לו הלוה לבנו של המלוה, מבלי שתבעו הבן: מנה לאביך בידי, והאכלתיו פרס. לויתי מאביך מאה, והחזרתי לו רק חמישים [שהם חלק מהתביעה, כמו פרוסה הנפרסת מן הככר השלם], ועדיין חייב אני חמישים,

הרי זה נשבע שבועת מודה במקצת. וזהו שנשבע על טענת עצמו!

[ולכן, לפי רבי אליעזר בן יעקב, חייבים להשבע גם על תביעת קטן הבא בטענת אביו, שהרי לא גרעה תביעת קטן מאשר מודה במקצת הנשבע על טענת עצמו, בלא שיש כלל תובע, ובכל זאת נשבע עליה. ולכן, גם טענת קטן מכח נתינת אביו, מחייבת שבועה].

וחכמים אומרים: אין אדם נשבע לעולם על טענת עצמו, שהרי **אינו אלא כמשיב אבידה**, שהודה מבלי שיתבע, ופטור.

דהיינו, תיקנו חכמים שהמוצא מציאה, ומחזירה לבעליה, אם יתבע המאבד את המוצא בטענה שהיה באבידה יותר מאשר

על החוב. ומיגו זה, מדאורייתא הוא. [ואילו במשנה של מוצא אבדה שהביא רש"י במס' גיטין, אינו פטור משום מיגו, כיון ששם תובעו המאבד את כל סכום האבדה. ואין לו מיגו אלא פטור רק משום תקנת חכמים. וראה הערה 7 למשנתנו].

ועוד הקשו הראשונים, שבסוגיא בגיטין שם משמע שרבי אליעזר עצמו חולק על דין המשנה,

11. פירש רש"י בבבא מציעא ד ב ד"ה אינו, וכן בגיטין נא ב ד"ה ור"א, שמשיב אבדה פטור מדתנן [גיטין מח ב] המשיב אבדה לא ישבע מפני תיקון העולם.

והקשו הראשונים כאן, הרי משיב אבדה כגון זה שמודה מעצמו, יש לו ליפטר מדאורייתא ולא מתקנת חכמים. כיון שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, שהרי אילו לא רצה, לא היה מודה כלל